

Sygn. akt I ACa 168/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński
Sędziowie	:	SA Małgorzata Dołęgowska SA Bogusław Dobrowolski (spr.)
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)w R.

przeciwko **Z. S. (1) i A. S.**

o uznanie umowy za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 29 grudnia 2015 r. sygn. akt I C 109/14

oddala apelację.

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...) w R. wystąpił przeciwko A. S. i Z. S. (1) z pozwem o uznanie za bezskuteczną umowy sprzedaży nieruchomości z dnia 17.09.2013 r., mocą której E. S. zbyła na rzecz pozwanych nieruchomość położoną w gminie E., obręb (...), oznaczoną numerem geodezyjnym (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Elku urządzona jest księga wieczysta (...). W uzasadnieniu powództwa powód wskazywał, iż posiada względem Z. S. (2) wierzytelności pieniężne stwierdzone tytułami wykonawczymi - nakazami zapłaty wydanymi przez Sąd Rejonowy w Suwałkach w postępowaniu upominawczym w dniach 12.09.2012 r. w sprawach V GNc 1075/12, V GNc. 1076/12 oraz V GNc 1085/12; w dniu 14.09.2012 r. w sprawie V GNc 1091/12 i w dniu 25.09.2012r. w sprawie V GNc 1124/12; a także nakazami zapłaty przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w postępowaniu upominawczym z dnia 14.09.2012 r. w sprawie VII GNc 361/12 oraz w dniu 5. (...). w sprawie VII GNc 387/12. Powód podał też, że na jego wniosek tytuły powyższe

zaopatrzone zostały w klauzulę wykonalności przeciwko małżonce dłużnika Z. H. J. S.. Wierzytelności objęte tymi tytułami nie zostały zaspokojone, a egzekucja prowadzona celem osiągnięcia tego celu okazała się bezskuteczna. Na taki wynik postępowania egzekucyjnego wpływ miał fakt, iż Z. i H. J. małż. S. darowali w dniu 13.06.2012 r. swej córce E. S. przedmiotową nieruchomość, którą E. S. sprzedała następnie w dniu 17.09.2013 r. pozwanym. Według powoda, darowując przedmiotową nieruchomość na rzecz E. S., Z. S. (2) i jego małżonka działali w celu pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela. Ten sam cel przyświecał też działaniom stron umowy sprzedaży. Wskutek umowy darowizny Z. S. (2) stał się bowiem niewypłacalny w stopniu wyższy niż był przed jej zawarciem, a w dacie zawarcia teje umowy wymagalnych było ponad 90% wierzytelności przysługujących powodowi względem Z. S. (2). Zdaniem powoda pozwani mieli pełną wiedzę o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności Z. S. (2) za bezskuteczną względem niego, jako że nieruchomość sprzedana została im przez siostrę pozwanej A. S., zamieszkującą na ten samej co pozwana (oraz ojciec obu wyżej wymienionych – Z. S. (2)) nieruchomości. Powód wskazywał na okoliczność, że tak w momencie powstania wierzytelności, jak i w momencie zawierania przez dłużnika umowy darowizny z E. S. i następnie umowy sprzedaży pomiędzy E. S. a pozwanymi, pozwani byli pracownikami przedsiębiorstwa prowadzonego przez dłużnika powoda i w związku z tym dysponowali wszelką wiedzą dotyczącą prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, w tym wiedzą w zakresie sytuacji finansowej firmy. W zaistniałej sytuacji, zdaniem powoda, przysługiwać mu winna ochrona z art. 531§2 kc.

Pozwani A. S. i Z. S. (1) domagali się oddalenia powództwa. Nie negowali faktu, iż Z. S. (2) (ojciec pozwanej) jest dłużnikiem powoda. Podnieśli, iż w dacie zawarcia umowy darowizny nieruchomości (jak i po tej dacie), Z. S. (2) był wypłacalny, co wyklucza tezę, iż zawierając powyższą umowę działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jak również tezę, że w dacie zakupu przedmiotowej nieruchomości przez pozwanych wiedzieli oni o okolicznościach uzasadniających uznanie umowy darowizny przywołanej powyżej za bezskuteczną. W toku postępowania pozwani podnieśli dodatkowo, że nawet jeśli uznać Z. S. (2) za dłużnika niewypłacalnego, to tego powodem nie było wyzbycie się składnika majątku w postaci przedmiotowej nieruchomości lecz okoliczność, iż jeden z kluczowych inwestorów nie uregulował wobec niego zobowiązań na kwotę minimum 600.000 zł oraz okoliczność, iż powód uniemożliwił dłużnikowi dokończenie inwestycji na nieruchomości w T., zabierając stamtąd materiały budowlane wartości 360.000 zł.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 29.12.2015r., sygn. I C 109/14, uwzględnił w całości powództwo i uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda umowę sprzedaży nieruchomości położonej w województwie (...), powiecie (...), gminie E., obrębie (...) R., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Elku prowadzi księgę wieczystą (...), zawartą w formie aktu notarialnego w Kancelarii Notarialnej notariusza A. G. w E. za numerem repertorium (...) w dniu 17.09.2013 r. pomiędzy E. S. a pozwanymi Z. S. (1) i A. S. – do wskazanych szczegółowo kwot wynikających z wymienionych wyżej tytułów egzekucyjnych. Ponadto Sąd Okręgowy obciążył pozwanych kosztami procesu.

Według ustaleń faktycznych tego Sądu Z. S. (2), prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w E., i (...) w R. pozostawali w stosunkach gospodarczych. Z. S. (2) był wykonawcą robót wodnoinstalacyjnych, przy czym materiały do wykonania tych robót dostarczał powód. Współpraca między nimi przebiegała prawidłowo i bez zastrzeżeń przez okres 2-3 lat. Pod koniec 2011 r., po stronie Z. S. (2), zaczęły jednak pojawiać się problemy z regulowaniem należności. Początkowo należności te sływały do powoda z opóźnieniem i były opłacane po interwencjach wierzyciela u dłużnika. Z biegiem czasu sytuacja ta zaczęła się jednak pogarszać, aż wreszcie, z początkiem roku 2012 r., należności te przestały być przez Z. S. (2) regulowane.

Z uwagi na nieuregulowanie należności za dostawę materiałów powód zerwał współpracę z Z. S. (2), a następnie wystąpiło przeciwko Z. niemu na drogę sądową z pozwami o zapłatę. W efekcie nakazem zapłaty z dnia 14.09.2012 r. w sprawie VII GNc 361/12 Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 699.277,23 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot 610.131,75 zł od dnia 01.05.2012 r. do dnia zapłaty i 89.145,48 zł od dnia 9.05.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 15.958,00 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalności w dniu 02.11.2012 r. Nakazem zapłaty z dnia 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1075/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 71.614,09 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot

31.550,51 zł od dnia 31.01.2012 r. do dnia zapłaty, 23.419,64 zł od dnia 30.03.2012 r. do dnia zapłaty i 16.643,94 zł od dnia 29.04.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.512,25 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalność w dniu 27.12.2012 r. Nakazem zapłaty z dnia 12 września 2012 r. w sprawie V GNc 1076/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 70.084,11 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot 20.691,07 zł od dnia 01.04.2012 r. do dnia zapłaty, 40.537,04 zł od dnia 16.05.2012 r. do dnia zapłaty, 8.856,00 zł od dnia 11.05.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.493,25 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalność w dniu 24.10.2012 r. Nakazem zapłaty z dnia 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1085/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 61.858,74 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01.05.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.390,25 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalność w dniu 24.10.2012 r. W sprawie V GNc 1091/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 28.259,25 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od 26.05.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.770,25 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalność w dniu 17.10.2012 r. W sprawie V GNc 1124/12 Sąd Rejonowy w Suwałkach zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 33.160,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 30.05.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.831,75 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalność w dniu 23.10.2012 r. Nakazem zapłaty z dnia 5.10.2012 r. w sprawie V GNc.387/12 Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od Z. S. (2) na rzecz powoda kwotę 101.311,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 19.372,50 zł od dnia 03.06.2012 r. do dnia zapłaty, 20.619,97 zł od dnia 05.06.2012 r. do dnia zapłaty, 46.741,76 zł od dnia 01.07.2012 r. do dnia zapłaty, 14.577,07 zł od dnia 29.07.2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.884,00 zł tytułem kosztów procesu. Nakaz powyższy opatrzony został klauzulą wykonalność w dniu 16.11.2012 r.

W oparciu o powyższe tytuły wykonawcze powodowa spółka zainicjowała w roku 2012 przeciwko dłużnikowi postępowania egzekucyjne przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Elku. W toku tych postępowań skierowano egzekucję do nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w Elku prowadzi następujące księgi wieczyste: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...). Łączna wartość tych nieruchomości, według szacunku dokonanego w toku egzekucji, wynosiła 3.568.000 zł. (...) te były jednak obciążone hipotekami na rzecz różnych wierzycieli. W żadnym przypadku wierzycielem hipotecznym nie jest powód. Wysokość wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Elku wynosi 676.640,95 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) prowadzoną przez ten Sąd 2.989.886,97 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) -169.292,84 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 716.575,40 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 280.482,64 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 129.659,82 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 1.054.694,84 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 2.585.486,06 zł, na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 677.125,31 zł i na nieruchomości objętej księgą wieczystą (...) - 2.030.815,42 zł. W toku tych postępowań egzekucyjnych powód uzyskał zaspokojenie swoich wierzytelności jedynie w znikomym zakresie, tj. w zakresie części kosztów egzekucyjnych.

Po nadejściu terminu wymagalności wierzytelności powód objętych tytułami wykonawczymi w postaci nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 14.09.2012 r. w sprawie VII GNc 361/12, nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1075/12, nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1076/12, nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1085/12, nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 14.09.2012 r. w sprawie V GNc 1091/12, nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 25.09.2012 r. w sprawie V GNc 1124/12 i – częściowo (tj. co do kwoty 19.372,50 zł i 20.619,97 zł) – nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 5.10.2012 r. w sprawie V GNc 387/12, a mianowicie dnia 13 czerwca 2012 r. Z. S. (2) i jego żona H. S. darowali swej córce E. S. przedmiotową nieruchomość. Wskutek tej umowy Z. S. (2) stał się niewypłacalny, w tym w odniesieniu do wierzytelności przysługujących powodowi. Darowując nieruchomość E. S., Z. S. (2) działał w celu uniemożliwienia swoim wierzycielom uzyskania zaspokojenia.

Następnie w dniu 17.09.2013 r., E. S. nieruchomości tę sprzedała swej siostrze i szwagrowi, tj. A. i Z. małż. S., za cenę 580.000 zł. W dacie zawarcia powyższej umowy pozwani wiedzieli, że wskutek umowy darowizny Z. S. (2) stał się niewypłacalny, a należności przypadające powodowi nie znajdują zaspokojenia w jego majątku.

W dacie zawierania umowy darowizny z dnia 13.06.2012 r. E. S. zamieszkiwała w B. i była pracownikiem (...) S.A. w B., z którą to firmą współpracował Z. S. (2). Zatrudniona była tam przy tym na stanowisku asystenta w biurze projektów. Stosunek pracy łączący (...) S.A. w B. ustał przy tym z dniem 15.09.2012 r. na skutek rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem ze strony pracodawcy. W dacie zawierania przedmiotowej umowy darowizny E. S. pozostawała w związku narzeczeńskim z R. Z.. Związku tego do chwili obecnej jednak nie zalegalizowała. W chwili zawierania umowy darowizny pozwani przebywali w podróży poślubnej na K.. W okresie tym A. S. była przy tym zatrudniona w (...) s.c. Biuro (...) w G. na stanowisku asystenta projektanta. W G. też zamieszkiwała. Umowa o pracę łącząca (...) s.c. Biuro (...) w G. zakończyła się z dniem 31.08.2012 r. na mocy porozumienia stron. Z kolei Z. S. (1), w chwili zawierania umowy darowizny zatrudniony był w firmie prowadzonej przez Z. S. (2). Zamieszkiwał on wówczas w G. i nadzorował roboty wykonywane na tamtym terenie przez firmę (...) (pełniąc de facto funkcję kierownika budowy). Nigdy nie otrzymał on należnego mu wynagrodzenia po terminie ani też w wysokości niższej, niż mu się należała. Od sierpnia 2012 r. Z. S. (1) rozpoczął natomiast działalność gospodarczą w zakresie robót wodnokanalizacyjnych na własny rachunek, kończąc tym samym współpracę z Z. S. (2).

Stosunki rodzinne w rodzinie Z. S. (2) były bardzo dobre. Pozostawał on w bliskich relacjach ze swoimi córkami, utrzymywali oni ze sobą stałe kontakty; kontakty takie utrzymywali również w okresie lat 2012-2013.

Poczynając od lipca 2012 r. Z. S. (2) zaczął likwidować składniki mienia stanowiące środki trwałe prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, w tym park maszynowy. W tym okresie okazało się również, że Gmina E., będąca kontrahentem Z. S. (2), odmówiła mu zapłaty wynagrodzenia. Spór sądowy o zapłatę tego wynagrodzenia do chwili obecnej nie został jednak rozstrzygnięty. Z dniem 1 września 2012 r. działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży urządzeń instalacyjnych zakończyła też żona Z. J. S.. Decyzja ta powiązana była z problemami finansowymi w przedsiębiorstwie prowadzonym przez Z. S. (2).

Wartość majątku przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) – według danych bilansowych – w roku 2010 wynosiła 8,4 mln zł. Wartość ta wzrosła w roku 2011 do poziomu 11,6 mln zł – a zatem o 38%. W roku 2012 wartość aktywów tego przedsiębiorstwa uległa natomiast zmniejszeniu do poziomu 8,8 mln zł i utrzymała się na tym poziomie w roku 2013. Zmiana wartości majątku przedsiębiorstwa (...) w roku 2011 związana była ze zwiększeniem wartości majątku obrotowego o kwotę 3,26 mln zł (tj. o 65%). Wartość majątku trwałego przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) w roku 2010 i 2011 utrzymywała się na poziomie 3,4 mln zł. W roku 2012 uległa ona zmniejszeniu o 2 mln i na tym mniej więcej poziomie utrzymała się w roku 2013. Zmniejszenie wartości majątku trwałego w roku 2012 dotyczyło przy tym głównie pozycji: grunty (zmniejszenie o 375.000,00 zł), budynki i obiekty inżynierii lądowej/wodnej (zmniejszenie o 375.000,00 zł), urządzenia techniczne i maszyny (zmniejszenie o 580.000,00 zł) oraz środki transportu (zmniejszenie o 555.000,00 zł). Z kolei wartość majątku obrotowego przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) w roku 2011 r. uległa wzrostowi w stosunku do roku 2010 o 3,26 mln zł (tj. z 5 mln zł w roku 2010 do 8,3 mln zł w roku 2011). W roku 2012 w pozycji tej nastąpiło zmniejszenie o 820.000,00 zł (tj. o 10%), utrzymując tę wartość w roku 2013. W okresie lat 2010-2013, w majątku obrotowym przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2), istotne zmiany nastąpiły też w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług” – w roku 2010 wynosiły one mianowicie 1 mln zł, a w roku 2013 – już 4,9 mln zł. Środki finansowe w postaci gotówki w kasie i na rachunku bankowym przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) w roku 2010, 2012 i 2013 (według danych bilansowych) były zerowe, natomiast w roku 2011 wynosiły one 146.000,00 zł. W roku 2010 wartość kapitałów własnych ww. przedsiębiorstwa wynosiła 3,5 mln zł i stanowiła 42% pasywów. W roku 2011 wartość tych kapitałów uległa zmniejszeniu o 405.000,00 zł (tj. o 22%), zaś w latach 2012 i 2013 poziom kapitałów własnych w(...) wykazywał już wartość ujemną na poziomie 1,4 mln zł. Wynikało to z ujemnego wyniku finansowego działalności tego przedsiębiorstwa w roku 2012 i 2013. Z kolei wartość kapitałów obcych w przedsiębiorstwie prowadzonym przez Z. S. (2) od roku 2010 do roku 2013 wykazała silną tendencję wzrostową. W roku 2010 wynosiła ona bowiem 4,9 mln zł, a w roku 2013 – 10,3 mln (zwrot

o 110%). Jednocześnie nastąpił też wzrost udziału kapitałów obcych w strukturze finansowania przedsiębiorstwa w łącznej wartości pasywów - z 58% w roku 2010 do 116,5% w roku 2013. Powyższe wynikało z postępowania procesu zadłużania się przedsiębiorstwa. W pasywach przedmiotowego przedsiębiorstwa ujęto też pozycję „zobowiązania”, obejmującą zobowiązania długoterminowe o okresie spłaty powyżej 12 miesięcy w zakresie kredytów i pożyczek, zobowiązania krótkoterminowe z tytułu kredytów do spłaty w ciągu 12 miesięcy oraz zobowiązania z tytułu dostaw i usług i zobowiązania publicznoprawne oraz pozostałe. Zobowiązania długoterminowe w roku 2010 wynosiły przy tym 6,6% wartości pasywów (kwotowo dawało to 556.000 zł), zaś w roku 2013 – już 12,4% (kwotowo dawało to 1,1 mln zł). Zobowiązania krótkoterminowe w okresie lat 2010-2013 również wykazywały tendencję wzrostową z 4,85 mln zł w roku 2010 do 9,2 mln zł w roku 2013 (wzrost o 111,7%). Obejmowały one przy tym głównie zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów przypadających do spłaty w ciągu 12 miesięcy (które wykazywały w okresie lat 2010-2013 tendencję wzrostową – w roku 2010 wynosiły 1,6 mln zł i 2,5 mln w 2013) oraz zobowiązania wobec dostawców (które również w okresie lat 2010-2013 wykazywały tendencję wzrostową – w roku 2010 wynosiły 2,4 mln zł, w roku 2011, 2012 i 2013 – ok. 5 mln zł, z fluktuacją 4-5%). Natomiast zobowiązania publicznoprawne z tytułu podatków i składek na ubezpieczenie społeczne na koniec 2010 r. wynosiły 41.000 zł i utrzymały zbliżony poziom w roku 2011. W roku 2012 r. wzrosły one natomiast aż do kwoty 871.000 zł, a w roku 2013 – do kwoty 1,01 mln. Wartość sprzedaży przedsiębiorstwa procesowego przez Z. S. (2) w roku 2013 drastycznie spadła – do poziomu 86.000 zł z poziomu 5,3 mln zł w roku 2012.

W latach 2010-2011 przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. S. (2) przynosiło zyski na poziomie 1,1 mln-1,2 mln zł. W roku 2012 przedsiębiorstwo to zanotowało już jednak stratę na poziomie -4,4 mln zł, a w roku 2013 – na poziomie -154.000 zł. W latach 2012-2013 wystąpiła w przedsiębiorstwie tendencja generowania straty na sprzedaży, stanowiącej o braku rentowności działalności podstawowej. Działalność finansowa przedsiębiorstwa, z uwagi na spłatę zobowiązań kredytowych, wykazywała deficyt poprzez wysoki poziom kosztów z tytułu odsetek spłacanych kredytów i pożyczek. Wartość kosztów finansowych w roku 2010 wynosiła 265.000 zł. W roku 2011 wzrosła ona do kwoty 402.000 zł, by w latach następnych (2012 i 2013) spaść o około połowę w odniesieniu do roku 2011, przy zachowaniu zbliżonego poziomu zobowiązań krótko- i długoterminowych. W roku 2010 przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. S. (2) osiągało przychody na poziomie 11,5 mln zł. W roku 2012 wartość tych przychodów uległa zmniejszeniu prawie 4-krotnie (do kwoty 5,3 mln zł), a w roku 2013 – do kwoty 85.700 zł. Powyższe nastąpiło przy jednoczesnym spadku wartości sprzedaży usług – z kwoty 19 mln zł w roku 2011 do 84.000 zł w roku 2013. W latach 2010-2013 koszty działalności podstawowej przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2), analogicznie do przychodów, wykazały spadek. W roku 2010 koszty rodzajowe osiągnęły poziom 10,2 mln zł, a w roku 2011 – 19,4 mln zł. W kolejnych latach wartość tych kosztów spadała, aż w roku 2013 wyniosła 144.000 zł (spadła o 98,5% w stosunku do roku 2012). W latach 2010-2012 najwyższym kosztem rodzajowym był przy tym koszt zużycia materiałów i energii (47-63% kosztów ogółem). W roku 2013 udział tej pozycji w kosztach rodzajowych uległ zmniejszeniu do 21,6% (kwotowo: 55.000 zł). Z kolei wartość usług obcych w roku 2010 wynosiła 2,3 mln zł i wzrosła do kwoty 4,6 mln zł w roku 2011, by następnie spaść do kwoty 3,6 mln zł w roku 2012 (tj. o 22,7%) i kwoty 35.000 zł w roku 2013. W roku 2010, w przedsiębiorstwie prowadzonym przez Z. S. (2), koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi (ubezpieczeniami społecznymi i innymi świadczeniami na rzecz pracowników) stanowiły 7,3% kosztów ogółem (kwotowo: 765.000 zł). W toku 2011 koszty te wzrosły do kwoty 918.000 zł, a następnie, w roku 2012, spadły do kwoty 413.000 zł, W roku 2013 ta pozycja kosztów w bilansie nie została już natomiast wykazana. Pozostałe koszty rodzajowe, stanowiące od 1,4% do 3,3% tychże kosztów, w roku 2010 wynosiły 144.000,00 zł i spadły one do poziomu 9.000,00 zł w roku 2013. Koszty sprzedanych towarów i materiałów wykazywały przy tym współmierną tendencję do przychodów ze sprzedaży w tym zakresie.

Wartość aktywów przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) na dzień 31 maja 2012 r. wynosiła 12,8 mln zł i uległa zwiększeniu do kwoty 13,1 mln w czerwcu 2012 r. (wzrost o 2%). Na zwiększenie wartości aktywów wpłynęło przy tym głównie zwiększenie wartości zapasów (o 906.000 zł tj. 12% - dot. realizowanych robót). Nieznaczny wzrost nastąpił wówczas w pozycji należności z tytułu podatków, dotacji i ubezpieczeń (o 30.000 zł tj. 10%) oraz środków pieniężnych (o 1.000 zł). W okresie maj-czerwiec 2012 r. nastąpił też spadek należności o 346.000 zł (tj. 15%) oraz wartości majątku trwałego o 272.000 zł (tj. 8%). Spadek wartości majątku trwałego dotyczył przy tym głównie obniżenia jego wartości księgowej w wyniku dokonywanych odpisów amortyzacyjnych. Ogólny stan pasywów przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) w okresie maj-czerwiec 2012 r., jak również dynamika jego zmian, był analogiczny jak

w przypadku aktywów. Nastąpiło wówczas zwiększenie wartości kapitałów własnych przedsiębiorstwa o 119.000 zł (tj. 6%) w związku ze zmniejszeniem wartości straty na koniec czerwca 2012 r. w odniesieniu do miesiąca maja 2012 r. oraz zwiększenia wartości zobowiązań o 184.000 zł (tj. 2%). Zmiana wartości zobowiązań dotyczyła zmniejszenia zobowiązań z tytułu spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek (do kwoty 561.000 zł tj. o 31%) oraz zwiększenia zobowiązań z tytułu dostaw i usług (do kwoty 731.000 zł tj. o 12%). Stan majątkowy przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) na koniec czerwca 2012 r. nie uległ istotnym zmianom w stosunku do maja 2012 r. Wartość majątku tego przedsiębiorstwa na koniec maja 2012 r. była większa od wartości na koniec roku 2011 o 1,2 mln zł (tj. o 10%, przy czym wzrost ten dotyczył wysokości zapasów). Natomiast wartość kapitałów własnych na koniec maja 2012 r. w porównaniu do końca roku 2011 uległa zmniejszeniu w związku z wygenerowaniem w tym okresie straty w wysokości -1.041.000 zł. Zwiększeniu uległa przy tym wartość zobowiązań – o 2,2 mln zł (tj. o 26% w stosunku do końca roku 2011). Na koniec czerwca 2012 r. przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. S. (2) wygenerowało stratę na działalności w kwocie -923.000 zł. Poziom tej straty uległ przy tym zwiększeniu w stosunku do stanu na koniec maja 2012 r. o 118.000 zł (tj. o 11,14%). Z kolei wartość przychodów uzyskana na koniec maja 2012 r. wynosiła 4,44 mln zł i na koniec czerwca uległa zwiększeniu do kwoty 4,7 mln. Wartość robót w toku w czerwcu 2012 r. uległa zwiększeniu o 779.200 zł (tj. o 43,6%). Natomiast koszty rodzajowe na koniec czerwca 2012 r. wykazały wzrost o kwotę 1,1 mln zł (do poziomu 8,37 mln), tj. o 16,3%. Wartość przychodów ze sprzedaży w czerwcu 2012 r. wyniosła 262.000 zł i była mniejsza od wartości średniomiesięcznej za okres styczeń – maj trzykrotnie. W czerwcu 2012 r. przedsiębiorstwo dokonało przy tym sprzedaży środków trwałych uzyskując przychód netto z tego tytułu w kwocie 412.300 zł i w ostatecznym rozrachunku zysk (z tego tytułu) w wysokości 107.200 zł. W okresie maj-czerwiec 2012 r. przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. S. (2) nie osiągnęło istotnych przychodów finansowych. Koszty tego przedsiębiorstwa w czerwcu 2012 r. wyniosły 189.000 zł i wzrosły – w stosunku do maja 2012 – o 54.700 zł. Były one przy tym wyższe od średniego poziomu kosztów w tym zakresie w poprzednich miesiącach. Ogólny poziom straty przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) na koniec roku 2012 wyniósł natomiast 4,44 mln zł. Po 13 czerwca 2012 r. deficyt na działalności przedsiębiorstwa uległ zatem radykalnemu pogłębieniu.

Wartość aktywów przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) na dzień 31.08.2013 wynosiła 8,9 mln i wykazywała zbliżony poziom na koniec września 2013 r. Ogólny stan pasywów przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) w okresie sierpień – wrzesień 2013 r., jak również dynamika jego zmian, był analogiczny jak w przypadku aktywów. W okresie tym wartość kapitałów własnych była ujemna i wynikała z finansowania działalności przedsiębiorstwa wyłącznie ze źródeł obcych. Wartość kapitałów na koniec września 2013 r., w stosunku do końca sierpnia 2013 r., uległa zadłużeniu o kolejne 37.000 zł. Wiązało się to z wygenerowaniem straty na działalności w tym okresie. Wartość zobowiązań ogółem uległa wówczas nieznacznemu zwiększeniu, tj. do kwoty 40.000 zł (dotyczyło to głównie zobowiązań z tytułu dostaw i usług). Stan majątkowy prowadzonego przez Z. S. (2) przedsiębiorstwa na koniec września 2013 r. nie uległ istotnym zmianom w stosunku do stanu z początku roku 2013 r. Wartość majątku uległa zwiększeniu zaledwie o 50.000 zł, przy czym zwiększenie wartości aktywów dotyczyło wzrostu majątku trwałego o niespełna 5.200 zł oraz należności z tytułu dostaw i usług o kwotę 45.000 zł. Natomiast wartość pasywów wzrosła na koniec września 2013 w stosunku do początku tego roku o 51.000 zł. Ujemny wynik finansowy na koniec września 2013 r. wpłynął przy tym na zadłużenie kapitałów poniżej poziomu wg stanu z początku roku 2013. Wartość zobowiązań uległa też z końcem września 2013 r. zwiększeniu w stosunku do stanu z początku tego roku o 18.000 zł (dotyczyło to pozycji „inne zobowiązania”). Z kolei zobowiązania z tytułu dostaw i usług uległy zmniejszeniu o 28.000 zł (tj. 0,05%). Poziom wskaźnika zadłużenia ogólnego na początku roku 2013, na koniec sierpnia 2013 r. i na koniec września 2013 r. utrzymywał się przy tym niezmiennie na poziomie 1,16% i był niekorzystny. Świadczył też o braku majątku przedsiębiorstwa (zarówno trwałego jak i obrotowego), który byłby w stanie pokryć zaciągnięte zobowiązania. Na koniec września 2013 r. przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. S. (2) wygenerowało stratę na działalności w kwocie 7.050 zł. Wynik ten uległ pogorszeniu w stosunku do stanu na koniec sierpnia 2013 r. o kwotę 36,90 zł, tj. o 137%. Wartość przychodów uzyskana na koniec września 2013 r. wyniosła natomiast 42.600,00 zł i uległa zwiększeniu do kwoty 43.000 zł w odniesieniu do końca sierpnia 2013 r. – mimo to i tak była niższa od wartości średniomiesięcznych przychodów uzyskanych w okresie styczeń-sierpień 2013 i jednocześnie niższa o 2.200 zł od przychodów średniorocznych. Koszty rodzajowe na koniec września 2013 r. wyniosły 79.000 zł i wykazały zwiększenie

w odniesieniu do sierpnia 2013 r. o 39.100 zł i w odniesieniu do kosztu średniomiesięcznego w okresie styczeń-sierpień 2013 r.

Pismem z dnia 21 stycznia 2014 r. powód wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 1.118.056,20 zł wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi tytułem spłaty zadłużenia dochodzonego od dłużników Z. i H. J. małż. S. w postępowaniach egzekucyjnych prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elku, ewentualnie zwolnienia się od zapłaty tejże należności poprzez wskazanie mienia dłużników wystarczającego do jej zaspokojenia. Wezwania te okazały się jednak bezskuteczne.

Aktualnie, wysokość wierzytelności przysługujących powodowi w stosunku do Z. S. (2) wynosi 107.747,55 zł z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Suwałkach w postępowaniu upominawczym w dniu 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1075/12, nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Suwałkach w postępowaniu upominawczym w dniu 12.09.2012 r. w sprawie V GNc 1076/12 wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 71.614,09 zł od dnia 07.12.2015 r. do dnia zapłaty; 196.690,53 zł z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Suwałkach w postępowaniu upominawczym w dniu 12.09.2012 r. w sprawie V. GNc. 1085/12 wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 131.942,85 zł od dnia 08.12.2015 r. do dnia zapłaty; 1.009.342,09 zł z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w postępowaniu upominawczym w dniu 14.09.2012 r. w sprawie VII. GNc. 361/12 wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 699.277,23 zł od dnia 8.12.2015 r. do dnia zapłaty; 147.049,44 zł z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku w postępowaniu upominawczym w dniu 5.10.2012 r. w sprawie VII. GNc. 387/12 wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 101.311,30 zł od dnia 07.12.2015 r. do dnia zapłaty; 42.855,44 zł z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Suwałkach w postępowaniu upominawczym w dniu 14.09.2012 r. w sprawie V GNc 1091/12 wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 28.259,25 zł od dnia 07.12.2015 r. do dnia zapłaty; 49.790,01 zł z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Suwałkach w postępowaniu upominawczym w dniu 25.09.2012 r. w sprawie V GNc 1124/12 wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 33.160,80 zł od dnia 07.12.2015 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w dalszej kolejności wskazał na treść art. 527§1 i 531 § 1 i 2 kc (art. 531§2 kc). Zauważył, że wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527§1 kc uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obojga małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnym, nawet wówczas, gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania w myśl art. 41§1 krio. U. czynności prawnej obejmującej rozporządzenie przez osobę trzecią korzyścią majątkową uzyskaną w wyniku krzywdzącej wierzyciela czynności prawnej z dłużnikiem wymaga wykazania, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła wiedzieć, oraz że o powyższych okolicznościach wiedziała osoba, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło (tzw. osoba „czwarta”). Udowodnieniu pierwszej z wymienionych przesłanek służy skuteczne wytoczenie powództwa przeciwko osobie trzeciej o uznanie za bezskuteczną wobec powodowego wierzyciela czynności prawnej pomiędzy dłużnikiem a tą osobą trzecią albo skuteczne przedstawienie w procesie przeciwko kontrahentowi osoby trzeciej (czyli przeciwko tzw. osobie „czwartej”) dowodów wskazujących na działanie dłużnika i osoby trzeciej ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Dla uznania za bezskuteczną wobec wierzyciela występującego ze skargą pauliańską czynności pomiędzy kontrahentem osoby trzeciej rozporządzającej uzyskaną korzyścią majątkową a tą osobą wymagane jest ponadto wykazanie, że kontrahent miał pozytywną wiedzę o tego rodzaju świadomości dłużnika i osoby trzeciej, jaką przewiduje art. 527§1 kc.

Sąd Okręgowy następnie stwierdził, że zbywca przedmiotowej nieruchomości – Z. S. (2) jest dłużnikiem powoda i był nim już w chwili zawierania z E. S. umowy darowizny tejże nieruchomości. Wynikało to ze złożonych przez powoda tytułów wykonawczych. Z zestawienia kwot należności wskazanych w tytułach wykonawczych i dat ich wymagalności wynikało, że w dacie zawierania umowy darowizny z E. S. łączna wysokość długu Z. S. (2) względem powoda wynosiła 1.004.246,69 zł. Dług ten miał przy tym charakter narastający (najpierw objął jedną należność wymagalną w styczniu, potem – jedną wymagalną, dwie wymagalne w kwietniu, siedem wymagalnych w maju i dwie – w czerwcu). W dacie zawierania przez Z. S. (2) umowy darowizny z E. S. zbliżał się termin płatności dwóch kolejnych należności na łączną kwotę 61.318,83 zł (wymagalne w lipcu 2012 r.). Przepisy dotyczące ubezskutecznienia czynności prawnej zdziałanej

przez dłużnika, z mocy art. 530 kc, znajdują jednak zastosowanie także wówczas, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wskutek zdziałanej przez Z. S. (2) czynności prawnej w postaci umowy darowizny w/w nieruchomości korzyść majątkową uzyskała E. S.. Nabyła ona prawo majątkowe o określonej w umowie wartości. Sąd ten wskazał, że zgodnie z art. 527§2 kc przyjmuje się, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Oceny tej okoliczności dokonywać przy tym należy nie według chwili zdziałania przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, tj. wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej. Niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 kc oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Dowodem niewypłacalności dłużnika może, ale nie musi być, nieskuteczność egzekucji prowadzona przeciwko dłużnikowi wykazana postanowieniem o jej umorzeniu. Dla przyjęcia niewypłacalności dłużnika wystarczające jest przy tym, że egzekucja okazała się nieskuteczna z jednej choćby części składowej majątku dłużnika; nie jest też konieczne wykazanie, że nastąpiło ogłoszenie upadłości dłużnika. Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny (art. 529 kc).

W ocenie Sądu Okręgowego fakt, że postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elku z wniosku powoda przeciwko Z. S. (2) (od roku 2012) nie doprowadziło do zaspokojenia powoda w sposób dostateczny dowodzi, iż aktualnie Z. S. (2) jest dłużnikiem niewypłacalnym. W trakcie trwającej już blisko 4 lata egzekucji, skierowanej do szeregu składników majątku Z. S. (2) (w tym 10 nieruchomości) powód uzyskał jedynie część poniesionych przez siebie kosztów egzekucyjnych. Oznaczało to, że sam fakt posiadania przez dłużnika majątku (10 nieruchomości) nie przekładało się na efektywność egzekucji prowadzonej przez dłużnika. (...) te obciążone są hipotecznie na kwoty przewyższające ich wartość, przy czym zabezpieczeniem hipotecznym objęte są wierzytelności innych aniżeli powód wierzycieli. W świetle art. 1025 kpc oznacza to, że nawet w przypadku zlicytowania tychże nieruchomości powód (jako wierzyciel z dalszej kategorii) nie uzyska z nich zaspokojenia.

Wniosek, iż Z. S. (2) jest dłużnikiem niewypłacalnym wskazywała też treść opinii biegłej z zakresu rachunkowości B. K. sporządzonej na potrzeby postępowania. Z opinii tej wynikało, że aktualnie kwota należności pozostających do uregulowania przez Z. S. (2) przewyższa wartość jego majątku, wobec czego nie istnieje możliwość zaspokojenia wszystkich wierzycieli w pełnym zakresie, w tym także powoda. Ponadto istnieje związek przyczynowy pomiędzy niewypłacalnością dłużnika a zdziałaną przez niego, jego żonę i E. S. umową darowizny. Przedsiębiorstwo prowadzone przez Z. S. (2) jedynie w okresie lat 2010-2011 przynosiło zyski. W roku 2012 strata na działalności tego przedsiębiorstwa wynosiła 4,4 mln zł, co stanowiło 83% przychodów ze sprzedaży netto osiągniętych w tym okresie. Źródłem deficytu była działalność podstawowa, w zakresie której osiągnane przychody nie pokrywały generowanych zysków. Świadczyło to o braku efektywności działalności przedsiębiorstwa w tym okresie (2012 r.). W kolejnych latach (2013-2014) nastąpiło gwałtowne obniżenie poziomu przychodów (kilkudziesięciokrotne) firmy prowadzonej przez Z. S. (2). Firma ta na koniec 2012 i 2013 roku wykazywała ujemny kapitał własny, a wskaźnik zadłużenia osiągnął wartość powyżej jedności. To z kolei świadczyło o tym, iż majątek przedsiębiorstwa już wówczas był niewystarczający do pokrycia wszystkich zobowiązań zaciągniętych w ramach prowadzonej działalności oraz o zagrożeniu niewypłacalnością wobec wierzycieli. Działalność przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) oparta była w znacznym stopniu na kapitałach obcych w postaci zobowiązań długoterminowych dotyczących zaciągniętych kredytów bankowych oraz zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług oraz kredytów bieżących, których wartość w kolejnych latach uległa zwiększeniu, wykazując wzrost w strukturze finansowania z 58% do ponad 116,6%. Wysoki i pogłębiający się poziom zadłużenia przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) świadczył o pogarszającej się, złej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa i dużym ryzyku prowadzenia działalności. Przedsiębiorstwo to utrzymywało wysoki poziom zobowiązań krótko- i długoterminowych, wykazujący znaczną dynamikę, w tym w zakresie zobowiązań publicznoprawnych. O niekorzystnych zmianach w sytuacji majątkowej

i finansowej przedsiębiorstwa świadczących o zagrożeniu niewypłacalnością, braku stabilności i bezpieczeństwa finansowania przedsiębiorstwa świadczyły wskaźniki działalności za poszczególne lata, w tym w szczególności wydłużony cykl spłaty zobowiązań cechujący przedsiębiorstwa zagrożone niewypłacalnością. Na koniec 2012 r. wartość majątku trwałego netto przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) uległa zmniejszeniu w stosunku do miesiąca dokonania darowizny nieruchomości na rzecz E. S. o 43%. Potwierdzało to zaawansowany proces ograniczania zasobów majątkowych Z. S. (2). Analiza danych finansowych dotyczących sprzedaży związanej z opodatkowaniem podatkiem VAT w okresie dokonania darowizny nieruchomości na rzecz E. S. (czerwiec-sierpień 2012) wykazała poziom sprzedaży zbliżony do średniorocznego, co potwierdzało prowadzenie działalności w tym okresie na dotychczasowym poziomie (w odniesieniu do roku 2012). Średniomiesięczna wartość sprzedaży uległa zmniejszeniu w odniesieniu do roku 2011 ponad dwukrotnie, co świadczyło o jako ograniczeniu prowadzonej dotychczas działalności. Analiza rozrachunków przedsiębiorstwa w przyjętym okresie wskazywała na zachwianie relacji należności i zobowiązań w odniesieniu do przychodów i kosztów, co z kolei dowodziło o pogarszającej się sytuacji płatniczej. Saldo należności na przestrzeni analizowanego okresu czerwiec-sierpień 2012 wykazywała tendencję wzrostową nieadekwatną do wartości osiąganych w danym roku przychodów ze sprzedaży, podobnie jak relacja należności z tytułu dostaw i usług w okresie spłaty do 12 miesięcy do wartości osiągniętego w danym roku przychodu ze sprzedaży (osiągając poziom wyższy niż wartość sprzedaży). Wszystko powyższe wskazywało na istotne ograniczenie zdolności płatniczej Z. S. (2) w ramach prowadzonej działalności w okresie poprzedzającym dokonanie darowizny oraz na to, że umowa darowizny zawarta została w warunkach pogarszającej się sytuacji finansowej i majątkowej przedsiębiorstwa. W wyniku tej darowizny nastąpiło zmniejszenie kapitałów własnych przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2) w związku z wygenerowaniem straty w tym okresie w wysokości 1.041.000 zł, co wpłynęło na obniżenie efektywności prowadzonej działalności. W okresie tym nastąpiło również wydłużenie cyklu spłaty zobowiązań (5-krotnie i 3-krotnie przewyższające rekomendacje w tym zakresie), co wraz z obniżeniem wskaźników płynności świadczyło o pogarszającej się sytuacji płatniczej przedsiębiorstwa. W okresie tym obniżeniu uległ również wskaźnik zadłużenia osiągając poziom poniżej 0,8, co oznaczało, że wartość majątku finansowana była w przeszło 80% kapitałami obcymi. Dalsze pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2), doprowadzające do jego całkowitej niewypłacalności, nastąpiło natomiast w ciągu 6 miesięcy po dacie darowizny. W dacie zawierania przez pozwanych i E. S. umowy sprzedaży przedmiotowej nieruchomości (...) wykazywało już zupełny deficyt kapitałów własnych (majątek tego przedsiębiorstwa nie znajdował pokrycia w jego kapitałach). Przychody tego przedsiębiorstwa uległy radykalnemu obniżeniu, a wskaźniki rentowności, płynności oraz cyklu spłaty zobowiązań i należności w sposób permanentny utrzymywały się znacznie poniżej wartości rekomendowanych. W efekcie majątek tego przedsiębiorstwa był niewystarczający do pokrycia zaciągniętych zobowiązań (bieżących i długoterminowych, w tym kredytów i pożyczek), a niewypłacalność ta nie miała charakteru przemijającego, uwarunkowanego np. brakiem jednorazowej zapłaty za prace budowlane będące w toku realizacji, lecz miała charakter trwały.

Sąd Okręgowy następnie stwierdził, że opinie sporządzone na potrzeby sprawy przez biegłą uznał jako pełnowartościowe dowody w sprawie. Są one bowiem bardzo szczegółowe, wnikliwe i fachowe, a przy tym zrozumiałe i czytelne. Oparte zostały one przy tym o analizę dokumentacji źródłem przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2), w tym bilanse za poszczególne lata. Konkluzje w nich zawarte były oparte na obiektywnych wskaźnikach ekonomicznych wynikających z dokumentów źródłowych. Zarzuty do opinii pisemnych zgłoszone przez stronę pozwaną, w ocenie Sądu Okręgowego odparte zostały przez biegłą w opinii ustnej uzupełniającej złożonej na rozprawie. W konsekwencji opinie te przyjął Sąd za materiał miarodajny do kształtowania przekonania o kondycji finansowej przedsiębiorstwa prowadzonego przez Z. S. (2), w tym w kontekście wpływu na tę kondycję umowy darowizny. Za materiał taki nie mógł Sąd ten uznać opinii sporządzonej przez biegłego z zakresu księgowości W. R.. Opinia ta – w zestawieniu z opinią biegłej B. K. – była lakoniczna i niepełna, a wnioski w niej skonkludowane zupełnie niezrozumiałe.

Sąd Okręgowy przyjął, iż skoro aktualnie dłużnik powodów (Z. S. (2)) jest niewypłacalny, a na sytuację tę wpływ miało zawarcie przedmiotowej umowy darowizny, ponieważ dokonana została z pokrzywdzeniem powoda jako wierzyciela (art. 527§2 kc).

Sąd Okręgowy następnie powołał się na art. 529 kc i stwierdził, że z opinii biegłej B. K. wynikało, iż niewypłacalność Z. S. (2) pozostawała w związku przyczynowym z umową darowizny. W tej sytuacji domniemanie z art. 529 kc było wiążące, a ciężar obalenia go spoczywał na stronie pozwanej. Ciężaru tego strona pozwana nie udźwignęła. Jej argumentacja, iż umowa darowizny została zawarta w realizacji dużo wcześniej powziętego zamiaru Z. S. (2) i jego żony „uposażenia” córki E. S. w związku z planowanym przez nią wstąpieniem w związek małżeński (tak by nieruchomości będąca przedmiotem darowizny stanowiła jej majątek osobisty) była nie przekonująca. Wprawdzie na taki zamiar wskazywały zeznania świadków Z. S. (2), J. S., E. S. i samych pozwanych, ale zeznania te ocenił Sąd Okręgowy jako niewiarygodne. Wszystkie te osoby zainteresowane były wynikiem procesu i korzystnym jego rozstrzygnięciem dla strony pozwanej. Stąd też starały się przedstawić Sądowi taki obraz sytuacji, który wywoła przekonanie, iż umowa darowizny nie została zawarta przez Z. S. (2) ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Ponadto E. S. związku małżeńskiego nie zawarła. (...) jej z uwagi na planowany ślub byłoby wiarygodne wówczas, gdyby ślub taki faktycznie nastąpił. Niewykluczone, że Z. S. (2) istotnie w przeszłości nosił się z zamiarem darowania tej córce przedmiotowej nieruchomości to jednak realizując tenże zamiar w warunkach pogłębiającego się kryzysu w prowadzonym przez niego przedsiębiorstwie i narastającego zatoru płatniczego po swojej stronie (nieopłacone były już wówczas należności powoda na łączną sumę 1.004.246,69 zł), jako przedsiębiorca z wieloletnim stażem, musiał mieć jednak świadomość, że może to wpłynąć ujemnie na jego kondycję finansową i niemożność zaspokojenia wierzycieli, bądź trudność w uzyskaniu takiego zaspokojenia lub znaczne odwleczenie go. O tym, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli mówić można wtedy, gdy zdaje on sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Świadomość pokrzywdzenia nie musi przy tym dotyczyć konkretnego wierzyciela; wystarczy świadomość pokrzywdzenia wierzycieli w ogóle. Skoro wymagalne należności przypadające powodowi od Z. S. (2) nie były przez tego ostatniego regulowane w przypadających terminach płatności, to sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania byłoby przyjęcie, iż przedmiotową umowę darowizny Z. S. (2) zawarł bez brania pod uwagę ewentualności w postaci niemożności zaspokojenia swoich wierzycieli.

Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w wyniku kwestionowanej przez powoda w pozwie umowy darowizny E. S. uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie to bez znaczenia dla oceny zasadności powództwa uznał to, czy wiedziała ona lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że dłużnik dokonując tejże czynności działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela (art. 528 kc). Powód wykazał, że umowa darowizny zdziałana została przez dłużnika Z. S. (2), jego żonę J. i E. w warunkach uzasadniających uznanie ją za bezskuteczną na podstawie art. 527 kc. W związku z tym pierwszy z warunków odpowiedzialności pozwanych w sprawie uznał zatem za spełniony.

W ocenie Sądu przyjąć należało za spełniony drugi z warunków odpowiedzialności pozwanych względem powoda, ten mianowicie, który dotyczył ich pozytywnej wiedzy o okolicznościach uzasadniających uznanie umowy darowizny za bezskuteczną względem powoda.

Momentem istotnym dla dokonania oceny stanu wiedzy pozwanych nie był (jak podnosiła to strona pozwana) moment zawierania umowy darowizny przez Z. i J. małż. S. i E. S. (13.06.2012 r.), lecz moment zawierania umowy sprzedaży przez pozwanych i E. S. (17.09.2013 r.). Twierdzenia pozwanych, że owej „pozytywnej wiedzy” dnia 17.09.2013 r. nie mieli ocenił Sąd Okręgowy ocenił jako niewiarygodne. Z zeznań Z. S. (2) wynikało, że o kłopotach finansowych związanych z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą i problemach ze spłatą zobowiązań mówił on swoim córkom (w tym pozwanej A. S.) pod koniec 2012 r. We wrześniu 2012 r. prowadzenia działalności gospodarczej (również na skutek problemów finansowych) zaprzestała też J. S. (matka pozwanej A. S. i żona Z. S. (2)), a sam pozwany Z. S. (1), który przez szereg lat współpracował z Z. S. (2), nadzorując roboty jego przedsiębiorstwa w T. współpracę tę zakończył latem 2012 r. (w momencie, gdy w przedsiębiorstwie tym istniały już problemy finansowe) oraz fakt, że rodzina S. była rodziną zżytą i pozostającą w bliskich relacjach. Ponadto egzekucja prowadzona przez powoda przeciwko Z. S. (2) od roku 2012 nie przynosiła skutku. Dlatego według Sądu Okręgowego nie sposób przyjąć, by pozwani nie wiedzieli (we wrześniu 2013 r.), że umowa darowizny z dnia 13.06.2012 r. miała wpływ na poziom wypłacalności Z. S. (2) (czy inaczej rzecz ujmując – jego niewypłacalność). Wskazane fakty wynikały z zeznań Z. S. (2), J. S., E. S. i samych pozwanych. W świetle tych faktów niemożliwe było, że posiadając wiedzę o problemach płatniczych

Z. S. (2) (zakomunikowaną przez samego Z. S. (2)) i zakończeniu działalności przez J. S. pozwani pozostawali w przekonaniu, że majątek Z. S. (2) jest wystarczający do pokrycia zobowiązań. Gdyby tak było, to J. S. kontynuowałaby swą działalność, Z. S. (2) nie wyprzedawałby swego majątku ruchomego, należności stopniowo byłyby regulowane (od czerwca 2012 r. do września 2013 r. minął prawie rok, a zatem pozwani mieli czas na dokonanie oceny sytuacji), a – ostatecznie – ewentualna egzekucja przyniosłaby skutek (jeśli nie w całości, to choćby w ułamkowym zakresie). W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu Okręgowego, zawierając umowę sprzedaży pozwani zdawali sobie sprawę z tego, że umowa darowizny wpłynęła na niewypłacalność Z. S. (2).

Dlatego Sąd ten żądanie powoda uznał za usprawiedliwione co do zasady. Wyrok wydany na podstawie art. 527 kc określać powinien wierzytelność, której ochronie ma służyć ze wskazaniem jej rozmiarów. Wyrokując w sprawie Sąd Okręgowy wziął pod uwagę wysokość wierzytelności przysługujących powodowi względem dłużnika Z. S. (2) wynikającą z informacji o stanie zaległości sporządzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elku.

O kosztach procesu Sąd ten orzekł z mocy art. 98 kpc, a o brakujących kosztach sądowych z mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz.U. z 2014 r. poz. 1025 z późn. zm.).

Apelację od tego wyroku wywiedli pozwani. Zaskarżyli go w całości i zarzucili Sądowi Okręgowemu:

1) naruszenie prawa procesowego: art. 231 i art. 233 § 1 kpc, co mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez dowolną ocenę dowodów, bez wszechstronnego i bezstronnego ich rozważenia a w szczególności: opinii biegłego B. K., dowodu z przesłuchania świadków: Z. S. (2), J. – H. S. i u E. S. oraz dowodu z przesłuchania stron w zakresie dotyczącym zeznań A. i Z. S. (1) i przyjęcie, że w dniu 13.06.2012 roku Z. S. (2) był niewypłacalny a dokonując z J. – H. S. darowizny przedmiotowej nieruchomości na rzecz córki E. działał z pokrzywdzeniem wierzycieli zaś A. i Z. S. (1) 17.09.2013 roku o okolicznościach tych wiedzieli;

2) sprzeczność ustaleń z treścią materiału dowodowego zebranego w sprawie, przez przyjęcie, że Z. S. (2) dokonując w dniu 13.06.2012 roku (wspólnie z J. – H. S.) na rzecz E. S. darowizny przedmiotowej nieruchomości stał się niewypłacalny lub niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem tej czynności przy czym dokonując tej czynności działał z pokrzywdzeniem wierzycieli zaś A. i Z. S. (1) kupując 17.09.2013 roku przedmiotową nieruchomość od E. S. o powyższych okolicznościach wiedzieli, podczas gdy z samej tylko opinii biegłego B. K. wynika, że:

- wartość aktywów (...) na dzień 31.05.2012 r. wyniosła 12,8 mln zł i uległa zwiększeniu do kwoty 13,1 mln zł w czerwcu 2012 r. (wzrost o 2%),

- spadek wartości majątku trwałego w tym okresie dotyczył głównie odpisów amortyzacyjnych,

- nastąpiło wówczas zwiększenie wartości kapitałów własnych przedsiębiorstwa dłużnika,

- stan majątkowy (...) na koniec czerwca 2012 roku nie uległ istotnym zmianom w stosunku do maja 2012 roku,

- stan majątkowy(...) na koniec września 2013 roku wynosił wciąż 8,9 mln zł i nie uległ istotnym zmianom do stanu z początku 2013 r.,

a nawet gdyby przyjąć, że darowizna przedmiotowej nieruchomości na rzecz E. S. dokonana została z pokrzywdzeniem wierzycieli darczyńcy to powód nie udowodnił, że A. i Z. S. (1) 17.09.2013 r. wiedzieli o okolicznościach uzasadniających uznanie tej darowizny za bezskuteczną zwłaszcza, że pozwani – słuchani jako strona – stanowczo zaprzeczyli, by taką wiedzę mieli.

3) naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 6, art. 527 § 1 i § 2 oraz art. 531 § 2 kc poprzez uwzględnienie powództwa, mimo że powód nie udowodnił, że spełnione zostały wszystkie przesłanki przewidziane w art. 531 § 2 w zw. z art. 527 § 1 i § 2 kc, a w szczególności, że pozwani 17.09.2013 r. wiedzieli o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną.

Na podstawie tych zarzutów pozwani domagali się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych jest niezasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Ustalenia te mają oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, ocenionym, wbrew zarzutowi zawartemu w apelacji pozwanych, zgodnie z art. 233§ 1 kpc. Z kolei ostateczne wnioski Sądu Okręgowego są konsekwencją prawidłowo zastosowanych przepisów materialnego.

Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności uznał wskazać na istotną w niniejszej sprawie, choć niedostrzeżoną przez Sąd I instancji, kwestię treści żądania pozwu w kontekście uregulowania zawartego w art. 531 § 2 kc. Ma to takie znaczenie albowiem sąd drugiej instancji powinien z urzędu czuwać nad prawidłowym zastosowaniem w sprawie przepisów prawa materialnego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31.01.2008r., III CZP 49/07- OSNC 2008/6/55). Mianowicie w świetle niewadliwych ustaleń Sądu I instancji wynika, iż dłużnik Z. S. (2) darował przedmiotową nieruchomość swej córce E. S., a ta z kolei sprzedała ją pozwany- swej siostrze i jej mężowi. W takiej sytuacji, zgodnie z w/w art. 531 § 2 kc wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz której rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną. W związku z tym uregulowaniem w orzecznictwie sądowym ujawniły się rozbieżności co do tego czy w treści pozwu powinno być sformułowane żądanie dotyczące ubezskutecznienia pierwszej czynności prawnej z udziałem dłużnika, bez potrzeby zaskarżania dalszych czynności, czy też wystarczające jest zaskarżenie ostatniej czynności dokonanej z udziałem ostatniego nabywcy. W najnowszym orzecznictwie sądowym dominuje koncepcja opowiadająca się za drugim z przedstawionych stanowisk (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.09.2015r., V CSK 667/14- zbiór Lex nr 1796880, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24.03.694/15, czy pośrednio w tym względzie uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28.01.2015r., III CZP 99/15- M.Prawn. 2016/4/171). Także Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie przychyła się do tego stanowiska, które ponieważ ma ono uzasadnienie w brzmieniu analizowanego uregulowania. W tym stanie rzeczy należało przyjąć, iż treść dochodzonego w niniejszym postępowaniu roszczenia nie narusza art. 531 § 2 kc.

Sąd Apelacyjny nie podzielił zawartego w apelacji pozwanych zarzutu dotyczącego naruszenia przez Sąd I instancji art. 231 i 233§ 1 kpc poprzez wadliwą ocenę dowodów i przyjęcie, że w dniu zawarcia umowy darowizny , to jest 13.06.2012r., dłużnik był niewypłacalny i działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, zaś pozwani w chwili zawarcia umowy sprzedaży w dniu 17.09.2013r. o tym wiedzieli. Skarżący formułując powyższy zarzut odwołali się zeznań dłużnika, jego żony, E. S., wyjaśnień pozwanych oraz opinii biegłej B. K..

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w pierwszej kolejności należy odnieść się do opinii biegłej, która, ze zrozumiałych względów, powinna ze swej istoty stanowić miarodajny dowód w kwestii niewypłacalności dłużnika w chwili zawarcia umowy darowizny z córką E. S.. Opinia tej biegłej została w sposób bardzo szczegółowy omówiona przez Sąd I instancji w obszernym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, co czyni zbędnym ponowne przytoczenie jej treści. Jeszcze raz należy jednak wskazać na konkluzję biegłej, według której umowa darowizny została zawarta w warunkach pogarszającej się sytuacji finansowej i majątkowej przedsiębiorstwa dłużnika. W chwili jej zawarcia dłużnik posiadał ograniczone zdolności płatnicze w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Dalsze radykalne pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, doprowadzające do jego niewypłacalności, nastąpiło w ciągu sześciu miesięcy po dacie dokonania umowy darowizny. W związku z tym biegła przyjęła, iż wskutek zawarcia tej umowy dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed jej zawarciem (k. 499). Stanowisko to zostało następnie konsekwentnie podtrzymane przez biegłą (k. 524 i 551), przy czym biegła dodatkowo wyjaśniła, iż w chwili zawarcia umowy darowizny ograniczenie wypłacalności dłużnika wynikało z faktu istnienia wymagalnych zobowiązań, które były przymusowo realizowane w ramach postępowania egzekucyjnego, między innymi w stosunku do powodowej spółki, które generowało dodatkowe koszty. Strata przedsiębiorstwa dłużnika na koniec czerwca 2012r. wynosiła 1 mln zł, a

na koniec (...). już ponad 4 mln zł (k. 550 odw.- 551). Zdaniem Sądu Apelacyjnego choćby ostatnie dane przemawiają za wnioskiem, iż dłużnik bezpośrednio po zawarciu umowy darowizny stał się niewypłacalny w wyższym stopniu albowiem wyzbył się konkretnego składnika majątkowego w sytuacji stale pogarszającej się sytuacji finansowej.

Sąd I instancji dał wiarę opinii biegłej B. K. i Sąd Apelacyjny aprobuje tę ocenę. Opinia ta w sposób wszechstronny i wyczerpujący odnosi się do wskazanych przez Sąd Okręgowy zagadnień. Jest ona przy tym zrozumiała, logiczna, a sformułowane wnioski mają oparcie w przedstawionych w niej okolicznościach i analizach. W przeciwieństwie do pisemnej opinii biegłego W. R. (k. 350-353), opinia B. K. spełnia podkreślane w praktyce sądowej kryteria zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego podstaw teoretycznych, sposobu motywowania oraz stanowczości wyrażonych w niej wniosków (tak Sąd Najwyższy np. w postanowieniu z dnia 7.11.2000r., I CKN 1170/98- OSNC 2001/4/64). W związku z tym Sąd I instancji był uprawniony do wniosku, że opinia biegłej B. K. stanowiła wiarygodne wyjaśnienie okoliczności mających istotne znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Istotne jest także i to, iż strona pozwana wprawdzie zgłosiła uwagi do tej opinii, a później nawet zastrzeżenia dotyczące pominięcia przez Sąd Okręgowy wniosku dowodowego o powołanie kolejnego biegłego, to jednak ostatecznie w apelacji nie podniosła stosownego zarzutu w tym względzie, co dodatkowo przemawiało za uwzględnieniem stanowiska biegłej.

Aprobata powyższej opinii stanowiła przeszkodę do przyjęcia odmiennego wniosku skarżących dotyczących niewypłacalności dłużnika w dniu 13.06.2012r. Jeszcze raz stwierdzić należy, iż w świetle opinii biegłej dłużnik w owym dniu stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed zawarciem darowizny. Jest to więc przypadek pokrzywdzenia wierzycieli, o którym mowa w art. 527 § 2 kc.

Gdy chodzi zaś o wskazaną w omawianym zarzucie zawartym w apelacji kwestię świadomości pozwanych tego stanu rzeczy, to należy zgodzić się z Sądem Okręgowym, iż istotnym dla oceny ich wiedzy w tym zakresie był moment zawierania umowy sprzedaży przedmiotowej nieruchomości w dniu 17.09.2013r. W literaturze przedmiotu bowiem trafnie wyjaśniono, iż wiedza ta powinna istnieć na chwilę, w której „osoba czwarta” uzyskuje korzyść od osoby trzeciej (Komentarz do art. 531 kc pod. red. J. Osajdy oraz pod red. K. Pietrzykowskiego, opubl. w zbiorze Legalis). Z wyjaśnień pozwanej wynika zaś, iż o długach rodziców dowiedziała się, jak komornik prowadził postępowanie egzekucyjne i było w październiku 2012r. (k. 553 odw.). Z kolei z zeznań dłużnika Z. S. (2), wynika iż pod koniec 201r. obie córki (a więc i pozwana) dowiedziały się o jego kłopotach finansowych (k. 326). Świadek H. S. także wskazała, iż we wrześniu (...) córki wiedziały o nieuregulowanych należnościach wobec przedsiębiorstwa ojca (k. 327 odw.). Potwierdziła to także świadek E. S., która ponadto wskazała na postępowania egzekucyjne prowadzone w stosunku do ojca w chwili zawarcia umowy sprzedaży (k. 328). Na te relacje słusznie wskazał Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Ponadto trafnie zwrócił uwagę na to, że we wrześniu 2012r. H. S. zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej, a pozwany współpracy z dłużnikiem latem 2012r. Wreszcie rodzina S. była rodzinną zżyta i funkcjonowała w bliskich relacjach w okresie kiedy prowadzona przeciwko dłużnikowi egzekucja (od 2012r.) była bezskuteczna.

Mając to wszystko na uwadze nie sposób zakwestionować stanowisko Sądu I instancji dotyczący świadomości pozwanych we wrześniu 2013r. stanu majątku Z. S. (2) i niemożności realizowania przez niego zobowiązań w czerwcu 2012r. Łączna analiza tych wszystkich okoliczności uprawniała ten Sąd do sformułowania wniosku o tym, iż pozwani zdawali sprawę w chwili zawarcia umowy sprzedaży przedmiotowej nieruchomości, że wcześniejsza jej darowizna na rzecz E. S. wpłynęła na niewypłacalność jej ojca.

Dlatego Sąd Apelacyjny uznał, iż niezasadny jest we wskazanym zakresie zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 i 231 kpc. Stanowisku tego Sądu nie można odmówić zasadności ponieważ znajduje ono oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który został poddany wszechstronnej i logicznej analizie. Mianowicie zostały w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku omówione konkretne dowody oraz wynikające z nich konsekwencje dla potrzeb skonstruowania podstawy faktycznej końcowego rozstrzygnięcia. Dowody te zostały ocenione nie tylko w kontekście reguł logicznego myślenia, ale także zasad doświadczenia życiowego, tak istotnych przy stosowaniu domniemań faktycznych. W związku z tym Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zakwestionowania stanowiska Sądu I instancji w przedstawionym zakresie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego niezasadny okazał się także zawarty w apelacji zarzut dotyczący sprzeczności w ustaleniach Sądu Okręgowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że Z. S. (2) zawierając umowę darowizny stał się niewypłacalny lub niewypłacalny w wyższym stopniu i przy tym działał z pokrzywdzeniem wierzycieli, a pozwani w chwili nabycia nieruchomości o tym wiedzieli, podczas gdy z opinii biegłej B. K. nie wynikała krytyczna sytuacja przedsiębiorstwa dłużnika. Jak już o tym była wyżej mowa kwestia niewypłacalności dłużnika została przesądzona w opinii tej biegłej, która w sposób kompletny do niej się odniosła. Biegła też odniosła się do wskazanej w omawianym zarzucie kwestii wzrostu wartości majątku przedsiębiorstwa dłużnika w czerwcu 2012r., jego stanu i struktury, stwierdzając, że nominalna wartość aktywów nie w pełni świadczyła o kondycji przedsiębiorstwa w kontekście jego wypłacalności, w szczególności nie wszystkie aktywa mogły posłużyć do wykorzystania i zaspokojenia zobowiązań. Biegła podkreśliła, iż w analizowanym okresie przedsiębiorstwo dłużnika wygenerowało stratę, która ograniczyła już w owym czasie płynność finansową (k. 551). Jeszcze raz podkreślić za biegłą należy, iż w chwili dokonania darowizny w dniu 13.06.2012r. w majątku dłużnika doszło do zmniejszenia wartości kapitałów własnych w związku z wygenerowaniem straty w tym okresie w wysokości ponad jednego mln zł, co wpłynęło na obniżenie efektywności prowadzonej przez niego działalności. Ponadto wystąpiło zjawisko wydłużenia cyklu zobowiązań (5-krotnie), co wraz z obniżeniem wskaźników płynności świadczyło o pogarszającej się sytuacji płatniczej przedsiębiorstwa, wskaźnik jego zadłużenia uległ obniżeniu osiągając poziom powyżej 0,80 (wartość majątku finansowana była w przeszło 80% kapitałami obcymi) oraz wartość zobowiązań wobec powodowej spółki na koniec miesiąca poprzedzającego dzień zawarcia darowizny wynosiła 1.22 mln zł, co stanowiło 22% zobowiązań ogółem z tytułu dostaw i usług – w tym 1.07 mln zł objęta postępowaniem windykacyjnym. Powyższe doprowadziło biegłą do wskazanej już wyżej konkluzji, iż wskutek zawarcia umowy darowizny dłużnik stał się niewypłacalnym w wyższym stopniu niż przed tym faktem (k. 498-499).

Sąd Apelacyjny odniósł się już wyżej do zagadnienia świadomości pozwanych w chwili zawarcia umowy sprzedaży z osobą trzecią (E. S.) o tym, że dłużnik darował przedmiotową nieruchomość z zamiarem pokrzywdzenia swych wierzycieli. W tym miejscu należy jednak dodatkowo wskazać na konsekwencje zawarcia umowy darowizny, a następnie umowy sprzedaży między osobami bliskimi. Mianowicie w świetle art. 527 § 3 i 528 kc nie budzi w niniejszej sprawie wątpliwości kwestia uznania dokonania przez dłużnika pierwszej czynności prawnej (umowy darowizny) z pokrzywdzeniem wierzycieli albowiem czynność ta została dokonana nie tylko między osobami bliskimi, ale także miała charakter bezpłatny. Gdy chodzi zaś o późniejszą umowę sprzedaży to wprawdzie miała już ona charakter odpłatny, to jednak także została zawarta ona między osobami bliskimi (między siostrami i mężem jednej z nich) i, co istotne, relacja taka występuje w odniesieniu do dłużnika i pozwanych („osób czwartych”). Wprawdzie w/w art. 527 § 3 kc przewiduje domniemanie działania dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli do jego relacji i osoby trzeciej to jednak dalsze zbycie korzyści majątkowej innym osobom bliskim zarówno dla pierwszego i jednocześnie drugiego zbywcy przemawia za przyjęciem przewidzianego w art. 231 kpc domniemania faktycznego o świadomości pozwanych dokonania przez dłużnika umowy darowizny z pokrzywdzeniem wierzycieli. Niezależnie od tego, a tym była już wyżej mowa, Sąd I instancji wskazał także na inne okoliczności przemawiające o tym, że pozwani w chwili zawarcia umowy sprzedaży mieli świadomość wpływu umowy darowizny na niewypłacalność dłużnika (relacje świadków, pozwanych, zaprzestanie współpracy gospodarczej przez pozwanego oraz działalności gospodarczej przez żonę dłużnika).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, iż zaskarżony wyrok uwzględniający powództwo nie narusza powołanych w apelacji pozwanych przepisów prawa materialnego. Miał przy tym na uwadze, iż spór w niniejszej sprawie dotyczy umowy sprzedaży, która z założenia ma charakter odpłatny. W literaturze przedmiotu oraz w orzecznictwie sadowym trafnie przyjmuje się, że czynność prawna przewidująca świadczenie ekwiwalentne nie powoduje generalnie pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli uzyskany ekwiwalent został wykorzystany do zaspokojenia wierzycieli bądź znajduje się w majątku dłużnika (Komentarz do art. 527 kc pod red. J. Osajdy, t. 37, oraz pod. red. K. Pietrzykowskiego, t. 28 -opubl. w zbiorze Legalis). W niniejszej sprawie pozwani nie tylko nie dowiedli, a nawet nie powoływali się na to, że uzyskana przez E. S. cena sprzedaży przedmiotowej nieruchomości została w taki właśnie sposób zrealizowana.

Reasumując, Sąd Apelacyjny uznał apelację pozwanych za pozbawioną uzasadnionych podstaw i ją oddalił na mocy art. 385 kpc.

(...)

(...)

(...)